

سخن نخست

بگردید آن فکر نو را پیدا کنید

« آنچه مورد نیاز است، پیدا کردن راه های میان بر، همراه با تدبیر و درایت و حکمت است. ما نمی توانیم آرام و معمولی حرکت کنیم، باید باشتابی حساب شده و منظم و منضبط پیش برویم.»

مقام معظم رهبری

کلوگاه های صنعت نفت و فرصت های پیش رو

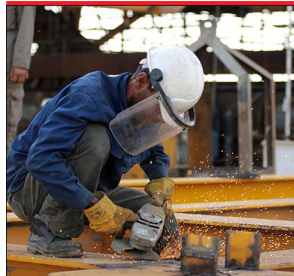
صنعت نفت ایران، با سابقه ای یکصدساله آن چنان باتارو بود اقتصاد کشورمان عجین شده است که هر نوع برنامه ریزی کلان پیرامون آینده اقتصاد ایران رانمی توان بدون در نظر گرفتن اهمیت این صنعت، پی ریخت و به سرانجام رساند. جایگاه بی نظیر صنعت نفت متکی به منابع و ذخائر هیدروکربنی عظیمی است که کشورمان از آن برخوردار است. کشور ما علاوه بر اینکه دارای ذخائر عظیم انرژی است، صاحب کارشناسان و تجارب طولانی و ملی در توسعه مخازن نفت و گاز نیز می باشد. از طرف دیگر کشور در منطقه ای واقع گردیده که بیشترین ذخایر انرژی فسیلی امروز و آینده دنیا در آن قرار دارد. همچنین موقعیت جغرافیایی خاص، ایران را به عنوان یکی از مناسب ترین مسیرها جهت انتقال بخش قابل توجهی از ذخایر انرژی منطقه به بازارهای جهانی، مطرح نموده است. با توجه به آنچه ذکر شد، بی شک سیاست و تجارت خارجی کشور و تحولات منطقه ای که کشور ما در آن قرار گرفته است، تحت تأثیر این موقعیت «ژئواثریک» قرار دارد.

وجود حدود ۱۶۵ میلیارد بشکه ذخیره در جای نفت و بیش از ۳۸/۵ تریلیون مترمکعب ذخیره در جای گاز، بابرآوردها و اکتشافات جدید، بی گمان فرصت بی بدیلی است که می توان با اتخاذ راهبردهای صحیح و مناسب، از منابع و ذخایر انرژی به عنوان زمینه ساز توسعه پایدار ایران سود جست و آن را به عامل مؤثر رفاه مردم کشور تبدیل کرد. با عنایت به تکالیف صنعت نفت در سیاست های کلان نظام و براساس سند چشم انداز، سیاست های کلی نظام در صنعت نفت و سیاست های برنامه چهارم، تکالیف سنگینی برای این صنعت، معین شده است.

کسب جایگاه اول فن آوری نفت و گاز منطقه، دومین تولید کننده نفت اپک، سومین تولید کننده گاز جهان، گسترش فعالیت های اقتصادی در صنایع نفت، گاز و پتروشیمی، افزایش ظرفیت تولید صیانت شده نفت و افزایش قدرت اقتصادی، امنیتی، سیاسی از اهم وظایف صنعت نفت ایران به شمار می رود.

بدین منظور برای دستیابی به اهداف سند چشم انداز، نیاز به کشف میادین نفتی و گازی جدید داریم. استمرار تولید نفت از میادین جدید در حالی که مهمترین میادین نفتی کشور در نیمه دوم عمر خود بوده و با مشکلات بسیار پیچیده و متعددی روبرو هستند باید ادامه پیدا کند. همچنین دهها میدان کوچک و پراکنده که در لایه های عمیق و معمولاً دارای سنگ مخزن و سنگ نامرغوب هستند باید توسعه یابند، حفاری این گونه مخازن طولانی تر، انتقال نفت آنها از مناطق دور دست مشکل تر و فرآورش نفت نامرغوب آنها پیچیده تر خواهد بود. برای ازدیاد برداشت از میادین، اجرای پروژه های عظیم بازیافت ثانوی نظیر تزریق گاز یا آب و همچنین بازیافت ثالثیه ضرورت دارد. اجرای این پروژه ها نیازمند همدلی و همکاری نزدیک و صمیمانه مدیران ارشد و کارکنان خدوم صنعت نفت ایران و تلاش دوچندان آنهاست.

براساس اطلاعات موجود و مباحثی که هم اکنون در سطح دانشگاهی و تحلیلیگران مهم نفتی مطرح است، میزان تولید نفت جهان از حداکثر خود عبور کرده و براساس غالب پیش بینی ها وارد دوران افت شده است. از طرف دیگر اکثر پیش بینی ها در مورد اکتشافات نفتی حاکی از آن است که سیر نزولی حجم اکتشافات نفتی قادر به جبران افت تولید جهانی و تأمین نیاز بازار نمی باشد. همچنین پیش بینی می شود که در دهه آینده سهم تولید اوپک از بازار نفت از سهم غیر اوپک فراتر رود و بدین ترتیب اوپک بازیگر اصلی بازار نفت گردد. با توجه به حجم ذخایر موجود در آن زمان وزنه اصلی در اوپک کشورهای محدودی خواهند بود که یکی از مهمترین آنها کشور



ایران است. توزیع ذخایر نفتی و گازی نشان می‌دهد که خلیج فارس مهمترین تکیه گاه جهان در تأمین انرژیهای فسیلی است. این شرایط فرصت‌های بی‌نظیری در اختیار صنعت ملی نفت و کشور ما قرار خواهد داد.

مهمترین موضوع در برنامه‌ریزی توسعه مخازن نفت و گاز، تخمین میزان ذخایر قابل استحصال و طراحی برنامه تولید درازمدت مخزن متناسب با آن است. برنامه دراز مدت تولید مبنای طراحی و شناخت کلیه تأسیسات هزینه بر سطح الارضی، حفاری چاه‌ها و نظائر آن است. براساس این مبانی و توجه به این نکته مهم که تأمین منابع مالی اجرای این پروژه‌ها ممکن است از محل خارجی باشد، میزان وقت بکاررفته در «تخمین ذخایر» شایان توجه ویژه است، علی‌الخصوص آنکه حتی پیشرفته‌ترین ابزارهای این تخمین دارای محدوده خطای وسیعی هستند و عدم تحقق آنها می‌تواند از یک طرف کشور را در کسب درآمدهای ارزی پیش‌بینی شده با مشکل مواجه نماید و از طرف دیگر تبعات متعدد داخلی و خارجی به دنبال داشته باشد.

باعنایت به ضرورت توجه بیش از پیش کارشناسان و نخبگان بخش بالادستی به مباحث مطرح در مدیریت ارشد شرکت ملی نفت ایران و نیز در راستای ایفای «وظیفه اطلاع‌رسانی» روابط عمومی شرکت ملی نفت ایران، اهم موضوعات و گلوگاه‌های صنعت نفت جهت تحقیق و پژوهش مخاطبان مستعد، برشمرده می‌شود:

- ۱- اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی (با عنایت به مالکیت و مدیریت ملی مخازن نفتی و گازی)؛
- ۲- تدوین راهبرد دراز مدت تولید نفت و گاز کشور (با عنایت به تقدم منافع ملی و اهداف انقلاب اسلامی)؛
- ۳- ایجاد نظام تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی با توجه به مبانی علمی و کارشناسی در برنامه‌ها و پروژه‌ها؛
- ۴- وابستگی صنایع جهانی به نفت خام و عدم مشارکت مصرف‌کنندگان در تأمین هزینه تولید؛
- ۵- مطالعه جامع انرژی (تدوین استراتژی درازمدت نفت و گاز - تراز گاز کشور با اولویت تزریق درمیادینی که سریع‌تر جواب می‌دهد)؛
- ۶- سهم برتر نیروی انسانی و تأکید بر جنبش نرم افزاری؛
- ۷- حرکت در جهت بهره‌برداری بهینه از منابع و گسترش فعالیت‌های اقتصادی صنایع نفت و گاز؛
- ۸- توجه به تجارب برنامه‌های ناموفق گذشته از نظر مسیر تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری؛
- ۹- اقدامات مؤثر جهت ارائه چهره‌ای توانمند از صنعت نفت ایران در عرصه بین‌المللی؛
- ۱۰- استفاده از روش‌های مهندسی برای توسعه مخازن نفتی-گازی براساس اصول قانون اساسی؛ (بدون نیاز یا حداقل استفاده از استقراض خارجی)؛
- ۱۱- بازسازی ساختار شرکت ملی نفت ایران (با هدف کاهش هزینه‌ها و افزایش بهره‌وری)؛
- ۱۲- ایجاد جاذبه برای نگهداری کارشناسان ماهر (به ویژه در مناطق محروم)؛
- ۱۳- حمایت از نهادهای علمی و تحقیقی (به ویژه دانشگاه صنعت نفت)؛
- ۱۴- بررسی‌های علمی برای اجرای روش‌های ازدیاد برداشت مخازن؛
- ۱۵- بهره‌گیری از دانشمندان و متخصصان ایرانی و بین‌المللی (در داخل و خارج کشور)؛
- ۱۶- توسعه مخازن جدید نفتی با بهره‌گیری از تجارب سه دهه گذشته (شرکت‌های بهره‌برداری نفت و گاز داخلی)؛
- ۱۷- حمایت از خوداتکایی و خودکفایی (به ویژه تأمین کالاهای استراتژیک)؛
- ۱۸- اولویت بخشی به توسعه مخازن نفتی و گازی مشترک؛
- ۱۹- توسعه مطالعات مخازن با توجه به شرایط فنی خاص، توسط بخش‌های اجرایی و مسئول؛
- ۲۰- تعریف و پشتیبانی پروژه‌های تحقیقاتی متناسب با نیازهای تکنولوژیک شرکت ملی نفت ایران (به عنوان پروژه‌های تحصیلی مقاطع فوق لیسانس و دکترا در داخل و خارج کشور).